Seuraavaksi luvassa:

SUPERK

Professori Heikki Patomäki ei usko maailman oppineen tarpeeksi tästä lamasta. Siksi seuraavaksi on vuorossa superkupla, josta valtiot eivät enää selviä.

TIMO HAKKARAINEN
timo.hakkarainen@iltalehti.fi

GLOBAALITALOUDEN professori Heikki Patomäki ennusti kirjassaan *Uusliberalismi Suomessa* (2007), että maailmantaloudessa on edessä taantuma tai lama, joka alkaa ”milloin tahansa vuosien 2008–2011 aikana”. Vuosi sitten hän totesi Iltalehdessä laman koskevan myös Suomea. Siinä vaiheessa hallitus vielä toivoi pahimman olevan jo ohi.

Olennaista ei kuitenkaan ole ennustaa, milloin pörssi romahtaa vaan nähdä syy-seuraus-suhteet, jotka kriisiin johtavat.

– **George Soros** tosin on netonnut valtavasti ennakoimalla romahduksen oikein, Patomäki virnistää.

Tällä kertaa valtiot yhteisellä ponnistuksella vielä juuri ja juuri onnistuivat nujertamaan markkinoiden tuhovoiman.

– Se oli ihan veitsenterällä, onnenkantamoinen, jossa olisi voinut käydä vaikka miten.

Otettuaan lukua maailmantalous yrittää taas nousta kanveesista, mutta on ennenaikaista vielä huokaista.

– 1930-luvun laman pahin vaihe oli vasta 1932–33, vaikka pörssi romahti 1929. Tässäkin kriisissä voi olla useampia vaiheita.

Ilmassa onkin jo uuden kuplan enteitä. Luoton määrä suhteessa bkt:hen on edelleen paljon korkeampi kuin 1920-luvun lopulla. Jos se tältä tasolta alkaa taas nousta, se ei tiedä hyvää.

– Seuraava romahdus tulee olemaan niin suuri, että valtiot tuskin pystyvät siihen vastaamaan, kuuluu tohtori Patomäen synkkä ennustus.

Euro syrjäytti dollarin

Finanssikriisin puhkeamisen jälkeen maailman taloutta hallitsee entistä selvemmin ”kaupallinen imperiumi”, joka ei ole sidottu mihinkään kansallisvaltioon tai alueeseen. Yhdysvaltain asema maailman kapitalismin keskuksena on ohi.

”Seuraava romahdus on niin suuri, että valtiot tuskin pystyvät siihen vastaamaan.”
Professori Heikki Patomäki

– Viimeinen yritys säilyttää USA:n johtoasema oli panostaa sotilaalliseen voimaan ja kulutukseen velkaantumisen ja poliittisen suhdannekuplan varassa, Patomäki sanoo tarkoittaen Irakin ja Afganistanin sotia.

Presidentinvaihdoksen myötä moni asia on muuttunut, mutta moni asia myös jatkuu: velkaantuminen ja talouskasvun hiipuminen.

Maailmantalous on myös moninapaisempi kuin aikaisemmin. Euro on korvaamassa dollaria maailman ykkösvaluuttana. EU:n ja Kiinan yhteistyöllä siirtyminen on onnistuttu hoitamaan ilman, että dollari olisi romahtanut, sillä samalla olisi romahtanut paljon muutakin kuin Yhdysvallat.

Valuutanvaihto verolle?

Finanssikriisin seurauksena on toistaiseksi varsin vähän pystytty suitsimaan kansainvälisiä rahoitusmarkkinoita. On mietitty rahoituspääoman valvontakeinoja ja uuden globaalin valuutan perustamista. On myös vakavasti puhuttu valuutanvaihtoverosta, jokamaallikosta muistuttaa meikoisesti ns. Tobinin veroa.

– Transaktioiden verotuksessa ei ole kyse Tobinin verosta, vaan se on lähempänä **John Maynard Keynesin** ehdotusta pörssiverosta, jonka hän esitti jo 1936.

Nyt keskustelun kohteena olleessa verossa kyse olisi rahan keräämisestä valtioiden velkoihin. Tobinin veron idean olennainen osa olisi verotuottojen jakaminen köyhien maiden hyväksi. ■

© ILTALEHTI

Bkt:n muutos OECD-maissa 2009–10

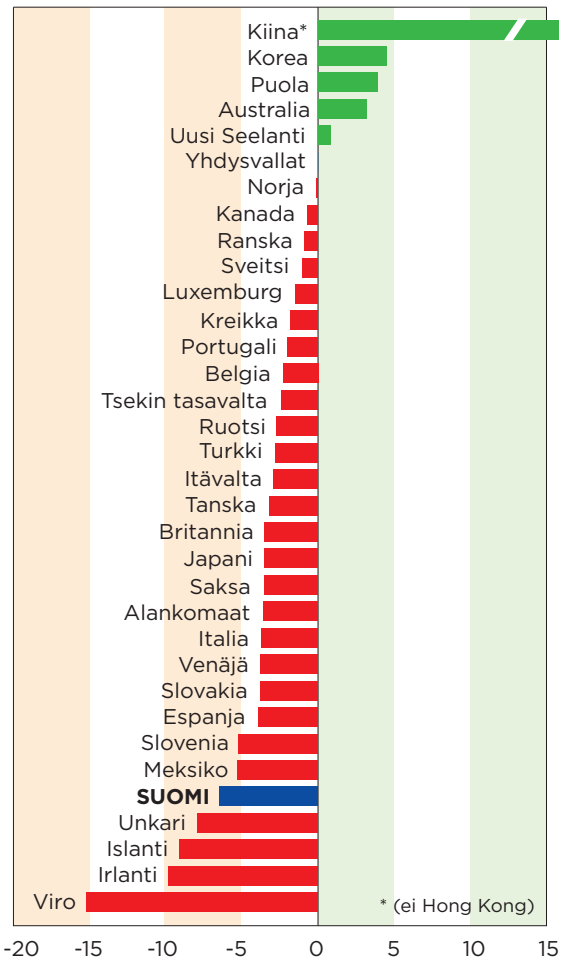

Lähde: OECD:n ennuste

ÄÄRIPÄÄT
OECD:n tuoreen talousennusteen mukaan Australia ja Suomi ovat yli 30 kehittyneen teollisuusmaan vertailussa asteikon ääripäissä. Australian bkt-muutos (2009+2010) on neljänneksi paras, Suomen viidenneksi huonoin.

HÄN

Heikki Patomäki

- Syntynyt: 15.1.1963 Helsingissä
- Perhe: Puoliso Katarina Sehm-Patomäki, neljä lasta kahdesta avioliitosta
- Oppiarvo: Valtiotieteen tohtori
- Nykyiset työpaikat: Kansainvälisen politiikan professori, Helsingin yliopisto (virkavapaalla), globalisaation ja globaalien instituutioiden innovaatioprofessori, RMIT-yliopisto, Melbourne, Australia

JARNO JUUTI

SYNKKÄÄ
Tohtori Heikki Patomäen ennustus seuraavasta romahduksesta on synkkä. Jo tässä kriisissä oltiin veitsen terällä.

» Suomi ”down under”

AUSTRALIASTA Eurooppaan ja kotimaahan luentomatkalle viikko sitten piipahtanut **Heikki Patomäki** katselee sateisella Senaatintorilla ympärilleen. Synkältä näyttää.

Sanonnalla ”down under” tarkoitetaan tavallisesti tuota maapallon vastakkaisella puoliskolla sijaitsevaa maanosaa. Australiasta katsottuna sanapari sopii luonnehtimaan myös Suomen taloustilannetta.

– Ei näytä kovin hyvältä. Suomi on niin suhdanneherkkä ja riippuvainen muutamista tuotteista. Vaikka niiden jalostusaste on jatkuvasti noussut, se ei ole poistanut riippuvuutta.

Yksi syy huonoihin näkymiin on Suomen hintakilpailukyvyn romahtaminen vahvan euron myötä.

Toisin on Australiassa. Aasian talousjättiläisten kysyntä pitää maan kasvuuralla.

Patomäki varoittaa ryhtymästä säästötalkoisiin kesken syvintä lamaa.

– Suomessa ei ole vielä laitettu pöytään mitään massiivista elvytyspakettia. Täällä ollaan velkaantumisen suhteen harvinaisen varovaisia, vaikka Suomi oli jopa viime laman jälkeenkin suhteellisen vähävelkainen maa.

Silti hän pelkää, että ”uusliberalisaation kierrokset” tulevan 2010-luvun alkuvuosina olemaan ankaria, kun julkista velkaa aletaan kovalla tohinalla maksaa pois.

» Kiina heikko lenkki?

VUOSI sitten Iltalehdessä **Heikki Patomäki** piti mahdollisena, että Kiina kokee pörssiromahduksen. Sitä ei ole ainakaan vielä kuulunut ja kasvuluvuissa maa on kirkkaasti kärjessä sekä tänä että ensi vuonna.

Kiina on pitänyt kansantaloutensa käynnissä polttamalla valtavia valuuttareservejään ja luonut siten kansantalouteen kysyntää tyrehtyneen viennin tilalle.

– Suurin osa valtavasta elvytyspaketista on sijoitettu kohteisiin, joilla ei ole mitään vaikutusta. Liikakapasiteetti vain lisääntyy, Patomäki purnaa.

Hän muistuttaa, että Kiinassa on edelleen osake-, pankki- ja asuntokuplat. Toisaalta maa ei ole ainakaan vielä vapauttanut valuuttakauppaa tai poikkikansallisia rahoitusliikkeitä.

Todennäköisempänä Patomäki pitää sitä, että maailmantalous toipuu joten kuten nyt koetusta romahduksesta ja nilkuttaa sitten eteenpäin.

– Mutta Kiina on se paikka, josta se käänne alaspäin voi tapahtua.